

X 1305 167

Vc
3475a

h.

PANEGYRICUS
 SERENISSIMO PRINCIPI,
 CLEMENTISSIMO DOMINO,
D. JOHANNI GEORGIO
 DUCI SAX. JUL. CLIV. MONTIUM:
 S. ROM. IMP. PRÆFECTO PRÆTORIO
 SEPTEMVIROQ; AUGUSTALI&c,
 PATRIÆ PATRI, ET CONSERVATORI ACADEM.
 WITTENBERGENSIS PISSIMO

*INTER PUBLICA VOTA ET GRATULATIONES OB EXOPTA-
 TISS. SERENIT. EJUS ADVENTUM, JUSSU DECRETOQ;
 ACAD. PATRUM,*

INSTITUTUS, DICATUS, CONSECRATUS

ab

AUGUSTO BUCHNERO
 SERENITATI EJUS PERPETUO
 DEVOTO,

WITTEBERGÆ,

Typis Johannis Röhneri, Acad. Typogr.
 ANNO M DC XLVIII.

PANEGYRICUS

SERENISSIMO PRINCIPIS
CLEMENTISSIMO DOMINO

D. JOHANNI GEORGIO

DUCI SAX. JUL. CIV. MONTIUM:

S. ROM. IMP. PRAEFECTO PRÆTORIO
SEPTIMARIO; AUGUSTALIS

PATRIÆ PATRI, ET CONSERVATORI ACADEMIÆ
WITTEMBERGENSIS FISSIMO

INVER. PUBLICA VOTA ET GRATIAS ACADEMIÆ
WITTEMBERGENSIS AD ACADEMIÆ PRÆSES
ACADEMIÆ WITTEMBERGENSIS

INSTITUTUS DICALUS, CONSECRATUS

AUGUSTO BUCHNERO

SERENITATI SUÆ PERPETUO
DEVOTO

WITTEMBERG

Typis Johannis Röhneri, Acad. Typogr.

ANNO MDC. XLVII.

Hæc in duciaria quies, quâ
pientissimæ tuæ sollicitudinis munus,
SERENISSIME ELECTOR,
præsentis auspicio Numinis has imper-
tavit provincias, non alium nobis præ-
staret fructum, quàm post hos annos
ipfos decem quòd subeundem te urbis tectis justissimæ
gratulationis plausu excipere denuò; nec exoptato tan-
tum divini aspectu oris, cuius augustam dignitatem cana
illa, sed viridis & indeflexa maturitas, nescio quomodo,
venerabilius & sanctius auget, avidè frui; sed & fortissi-
mam dexteram tuam, unde tutela regimenque in omnes,
flexo, ut decet, adire genu, & in devoti obsequii pignus
religiosis osculis libare fas est; tam prolixus tamen &
copiosus ille existit, ut solus sufficere videatur, qui cupi-
dissimorum etiam avara quamlibet vota, aut vincat, aut
certè absolvat. Nam quid per Deum immortalem
præsentiâ principis vel magis exhilaret fideles populos vel
juvet uberius? Hæc enim est, quæ statum cuiusque atque
fortunam & potentissime tuetur florentem, & debilita-
tam atque dejectam efficacissimè erigit: dum in supremi
Numinis morem majestas principum, quicquid propitio
dignatur intuitu, illud & beat. Male multatur ager in
quem rarissimè proficiscitur dominus: aut in quo segni
atque umbratili morâ desidet. Quamvis à primo ju-
baris ortu in seram vesperam & operarum & jumen-
torum desudet labor; quamvis arando terra proscinda-
tur strenuè, & offringatur iterando proscissa: deinde &
conferatur semine optimo; satisque aspirent salubres au-
ræ & felix anni tempestas; vix proficietur ad summam ta-
men, ni paterfamilix ad partes ipsemet veniat: qui &
præcipiat opera & spectet: suaque præsentiâ soletur faci-
entes

entes haud tantum, sed corrigat etiam; nunquam non mandatorum exigat fidem. Quid quod nec soli dignoscet ingenia, & quælibet regio, quid ferat aut neget, explorabit peritè; tum quid in quoque faciendum sit, rationes subducet, ni omnes agri particulas omni tempore anni frequenter lustrat atque circumeat. Nam licet nec studium villico, nec fides desit; fit tamen nescio quomodo; ut quisque in rebus suis plurimum videat, & male plerumque expetat dominis, si servulos suos audiunt magis, quàm docent. Quid est Respublica, quam villa quædam maxima? Ubi patrem familiæ ipse exhibet princeps: cæteri, qui funguntur partes, magistris, actores, operas repræsentant. Quorum fides atque industria ne quid vacillet; atque ut exploratius constet, qui status provinciarum, quæ vires; qui habitus civium ac sensus sint (quorum notitia ad pacis juxta ac belli regimen, mirum quàm facit) non minus utile erit invisere principem sæpius atque obire regni partes, quàm patri familias expedit, inspicere agros, lustrare conseptra, quid fiat aut omittatur operis cum curâ exquirere. Ita enim & depræhendet sana validaque quæ sint; ut soliditatem iis det præsentiam suam: & ægra affectaque cognoscet, ut tempestivum remedium afferat. Quare quod disciplinæ rusticæ conditores monuerunt verissimè, *nihil in agro ferilius Domini oculo esse*; id in Repub. quoque habebit locum: statuendumque omninò erit, provinciarum profectum maximum in principis præsentiam situm. Nec id non pensi habuerunt optimi quique, qui præfuerunt rebus, & pro parentibus publico se meminerunt admotos. Nam in Augusto, maximo omnis ævi & sapientissimo principe, id luculenti scriptores mirati adeò sunt, ut inter cæteras laudes hanc sollicitudinem ejus ac curam dissimulandum sibi minimè existimarint. Et Hadriani

Impe-

Imperium, quid aliud prope, quàm peregrinatio perpetua fuit inspectioque provinciarum? Quasi frustra in cæteris æmulatus sibi Augusti videretur exemplum, si in hac gloriæ parte deficeret. Scio, quid debeatur majestati Principum; & quàm prophanæ audaciæ sit, positorum in summâ fortunâ consilia rimari malle, quàm revereri. Sed vehementer aut fallor ipse, aut sæpe necesse est decipi, qui actus principum solâ externâ specie æstimant; hærentesque in superficie nihil ulterius putant subesse. Altissimæ principum mentes intra recessus arcanos rationes putant frequenter, quas curiositati scrutantium dum volunt subducere, sic solent involvere, ut ex præsentibus rerum, quæ geruntur, facie nihil trahant omninò, & plane divertant. Itaque fit, ut severissimis etiam curis lepidior aliquando inducatur persona; & sub refectionis specie negotia ipsa explicentur. Quod meminisse oblitus ille, qui ex amicis florentis illius in Hetruria dominatûs conditori, multa jam luce nondum surgenti, marcentique adhuc ex somni reliquiis superveniens, castigandi principis arripuit causam; ad quendam torporem & parum virilem corporis curam interpretatus quietis secretum, quod Reip. dederat, & omni corripientis industriâ vigilantius ac operosius erat. Est quidem, SERENISSIME ELECTOR, ubi cum influentibus negotiis fecisti paria, proprium tibi & acceptissimum omnium remissionis genus, ire in saltus, lataq; silvarum indagine claudere, atq; aut premere equo cervum æripedem; aut apro fulmineo congregi, & occupare irruentem ferro, cum nobilissimis bestiis nunc agilitate virium, nunc fortitudine haud contententi aliter, atque si otii tui oblectatio sine sudore constare haud posset: aut recreationis haberet instar laboris cum labore mutatio decantatissimæ heroum veterum disciplinæ ut reddas fidem qui delicatam omnem cessationem,

B

nem,

nem, ut ubi locus severiori virtuti haud esset, non remissionem ac otium; sed effoeminatam mollitiem turpemque desidiam accipiebant. Viderisque in praesens, ut ex venationis medio cursu huc advolas, perinde venationem quaerere, petiturus a nobis quoque solatium mulcendis laboribus, quos incredibiles haecenus pro nostra quiete & incolumitate invictae patientiae robore sustinuisti. Non fallit nos tamen admirabile illud pietatis tuae temperamentum, quo oblectationes animi a curis seriis haud separas; & cum virili voluptate Reip. usum perpetuo jungis. Dabis veniam, CLEMENTIS SIME DOMINE, si curiosior forte, quam circumspectior videar: sed cum sederet exoptatissimi tui adventus fructum indulgere nobis, illud, opinor, fuisti secutus, quod diligentes agricolae (nam inde iterum mihi exemplum petre liceat) solent; qui ubi magna tempestas detonuit, & coeli pacatior status egrediendi reddit copiam, in agros suos excurrunt illico, & quid nocuerit peperceritve procella & grando curiosè observant: ut aut vexatis mature parent remedium; aut perdita deletaque quamprimum instaurent. Itaque alibi deducunt & siccant torrentes aquas: alibi decussorum ramalium stirpiumque congerunt strages purgandis locis: est ubi erigant statuminentque depressas & incurvatas arbusculas, aut novellas ordinent, quae desperatis fractisque succedant: nihil non agunt denique, ut & honestas sua reddatur fundo, & constet utilitas. Neque ignoras, PROVIDENTISSIME PRINCIPUM, quae inimici fati truculentia, quae impotentis turbinis vis incubuerit haecenus: quantumque malorum invexerit nobis hic contumacissimus belli furor. Ergo cum jam redire nobiscum in gratiam iratum videatur Numen; cum evanescere incipiant nubes, quae paullo ante tot tristia circum fulmina ejaculabantur, tranquilliorque fulgere serenitas; ut coalescere
distr-

distracta discant iterum, prostrata erigi, sanari læsa ac fau-
cia, firmari stantia ac conservari (si modo quid stare inta-
ctum potest in tam vagatâ latè ruinâ) optimum judicasti,
in rem venire præsentem, & tuis potius, quàm alienis ocu-
lis, quos falli at que dormire non raro accidit, credere. At
verò ne pigrum ac lentum veluti traheres iter, & in cujus-
dam pompæ effigiem mole tardissima proveherere, mo-
tum addendum profectio venationis impetu censuisti.
Consecuturus id quoque in eo, ut commodare pietatis tuæ
præsentiam, non vendere, aut imputare, videreris. Itaque,
nunc omnem limitem nostrum retia tua plagæque occu-
pant: ipse autem vigore atque constantia juvenis, solâ ca-
nitie atque consilio senex, latissimè circumvectus viciniam
duo egregia publica præstas. Simul enim saltus agrosque
noxiiis liberas bestiis, ne spes votæque agrestium in novi
belli speciem deinceps obsideant: & medicari ut possis
necessitatibus nostris, clades ipsas & vulnera accuratissi-
mè recenses. Oportunum erat hoc loco, DOMINE,
longum malorum texere ordinem, & exaggerata oratio-
ne movendis affectibus repetere ac percensere, quæ in for-
tunis suis quisque ac bonis damna, detrimenta, clades per-
pessi hæctenus sumus: sed hodiernæ gratulationis lætitia
commemoratione ac odio tristium corrumpi haud debet.
Infringit enim gaudii vim calamitatum priorum recorda-
tio. Nec frui satis videtur præsentibus bonis lætitia ingens,
nisi his solis incumbat; & quicquid sui temporis non est,
vel obliviscatur, vel certè seponat. Quapropter neque
in universum quicquam ejus attingam; nec sigillatim no-
stræ urbis exacerbabo vibices ac plagas, quas ei commu-
nis fortunæ sævitia incussit. Et inculcare magnope-
re, quid attinet, quæ se in oculos ipsa ingerunt, & ut dis-
simulare studeas haud patiuntur regi, ultròque se produnt,
ac quasi ad eunt manum? Quicquid sit, nihil tam labefa-

Etatum corruptumq̄; est, vel tam afflictum atque prostra-
tum, quod non in tuæ præsentia luce, erigat se, ac incitet
veluti recepto spiritu, inq̄; novum & meliorem habitum
levante dexterâ tua festinet assurgere. Multum fiducia
jacenti ex morbo additur, ad quem accedat Medicus &
artis eximiæ & humanitatis perspectæ ut possit opitulari
haud tantum sed etiam velit. Is ergo cum levat clemen-
ter brachium, cum tangit venam sollicitus, aut manum
pectori admover; cum frontis orisque habitum inspicit;
mox modum virium, quietis statum, quàm aut fastidiat,
aut appetat stomachus, & diligenter & multâ verborum
comitate exquirat; quâ spe se tollit ægrotus, & gestit po-
tius & quasi oblitus valetudinis se quam pulcherrimè pro-
pe habere putat; Nobis quoque, **PIISSIME PRIN-**
CIPUM, primum & maximum ad salutem, non signum
magis, quàm documentum certissimum est, quod vulne-
ra nostra & ægrotudines inspicere atque tractare ipse di-
gnaris; quantumque sic nobis fiducia addis, tantum do-
lori & detrahis. ut licet sublata nondum sit mali ipsius
caussa; sensus hebescat tamen cum tam in propinquo me-
dicina appareat. Ita & vales ingenio, & longæ expe-
rientiæ disciplinis instructus polles, ut quicquam eorum,
quæ ad salutem nostram faciant, nihil ignores. Tanta de
cætero bonitas tua est, ut impertiri ultro velis, quæ sapien-
tissimus animus tuus frugifera nobis & salutaria providit
semel. Quare, in quantum consulere potes necessitati-
bus nostris; in tantum & voles. Voles autem quamplu-
rimum: facta, quæ voles, ut habeas, cum efficacissimæ
tuæ industriæ nervi (nam quis te acrior & impiger magis
ac strenuus se Reip. commodet Princeps?) tum aspirantis
tibi familiariter favor Numinis dabit. O auspiciatissi-
ma igitur, & non in brevis ac temporarii boni spem; sed
in augurium & minimè fallax felicitatis perpetuæ omen
indi-

indici

induciarum sancita pactio! O nobis lætissimæ prosper-
rimæque Kalendæ Decembres! Quæ licet in arctu meo-
gatis diurnum lumen, & solem subducentes terris quodam-
modò effætum & segnem & inamœnum annum conci-
lietis; at patriæ tamen dum redditis patrem, dum exhi-
betis obtutibus nostris verendum salutis ac securita-
tis publicæ pignus; plus certè in uno confertis Principe,
quàm aut sol ipse, aut annus donet. Quorum ut ca-
pere munera ac frui liceat, à virtute, à sapienciâ, à bonita-
te regnantis est expectandum. Quantum enim & bo-
nus annus, & pij tribuent Soles, si extra securitatis spem
positus sit agrestium labor; aut ipsemet princeps procel-
lâ quâvis & tempestate violentius incumbat; feliciorque
proventus anni non tam gaudendi colono afferat co-
piam, quàm flendi necessitatem imponat? Jure idcir-
cò alacris omnium & effert & jactat se pietas: quantum-
que intus concepit quilibet gaudii, tantum in ore, inge-
stu, in habitu etiam promit. Nihil autem pusillum, ac le-
ve & tralatium intra animos nostros æstuat, & sensus fati-
gat omnes, truditque per turbam & quasi tumultuatur
inter se, dum simul præsentium voluptas maxima tenet, &
spes futuri lenocinatur. Atque ignosces, SERENIS-
SIME ELECTOR, si in tam impotenti lætitia incon-
diti aliquid, & parum decorum admittimus, officiique
solicitudinem affectûs magnitudo elidit. Impetuosis-
sima res magnum gaudium est: præcipuè, quod diutur-
nam post ægritudinem atque mæstitiam incumbat. Ne-
que enim in unum hominem simul & vehemens motus
animi, & diligens sui custodia convenit. Ut saxum in-
gens montis, cum sua emotum est sede, teneri non potest,
devolvit urq; lapsu præcipiti temerè, quâ patet declivi-
tas; sic mentes nostræ, cum incitatae vehementius sunt,
quâ vergunt, ruunt; nec eunt in vota sua ordine, sed raptim

C

præci-

præcipitant: cum simul affectui & rationi vacare haud possint. Non offendent te igitur ruentis confusè, & ibi eripientis propemodum iter male digesti clamores turbæ: non immoderatus gratantium streptus, & exultatio impotens: nequè enim irreverentia atque protervitas; sed nimia & sui secura eorum est pietas, qui, à quo omnes felicitatem expectant, videre dum ardent, habere decoris rationem haud possunt. Itaque omnis ætas & sexus; & status omnis ac ordo certatim affluit, & quo majores spes quisque de tuo sibi promittit aspectu, hoc intueri, hoc venerari te proprius optat. Si dignaris respicere (& quid ni digneris tam famans tuorum, tam bonus & facilis princeps?) sed si dignaris respicere igitur, videbis, ELECTOR, ad tam beatum spectaculum tui non pubem adultam rueretantum, sed parvulorum etiam greges, & lascivire, ut solent, propemodum gaudio, suspicientes ex longo licet, sub quo in meliores spes tandem succrescere se non pueriliter sibi persuadent. Videbis senes supra ætatis obrepere vires, & incitare tarditatem annorum, ne transeundo prævertas, à quo debilitati suæ securitatem & quasi baculum quendam expectant. Jam medii horum quàm jactant se? Quam virili atque cordato gaudio ingenij juxta & corporis robur impendere gestiunt, quem in præsentia intuentur? Quid nunc pudicas virgines, quid castas matronas commemorem? Quæ aut legitimas nuptias nunc nihil detrectant; aut fecunditatem suam odio non habent. Vident enim tum cui genuerint liberos, tum cui legitimè gignere cupiant. O quantum ingenium justis & immoderati gaudii est? Quod & superbiam amplis demit, & parvis addit fiduciam: ne aut beati fastidiant miseris, aut vereantur calamitosi beatos. Spectant una divesque & pauper; & quos fortuna discriminat, amor ac desiderium tui conjungit. Qui cum ex æquo triumphant

phent adventu tuo, hoc differunt tamen, cum novi spes
fati abblandiatur alteri; alterum vero securitas veteris &
incrementa titillent. Sic multa cum praestes in praesenti
omnibus, **ELECTOR SERENISSIME**, non pauca
tamen in posterum debes: & ab adventu tuo ut nemo
non partem felicitatis aliquam sibi promittit; sic in eodem
concurrunt omnes, laetantur & gratulantur omnes. Prae-
cipue Academia tua: quae quidem hoc abundantius laeti-
tia hodierni diei fruitur; quod ad beatam complexum
tuum benignius propiusque admittitur. Cum non videre
tantum viderique licet; sed alloqui etiam & venerari coram,
cui & suam salutem haec tenus debet, & debita post est,
quam potest sperare, felicitatem. Quam hoc uberius
quidem praesumit; quod ex praeteritorum certitudine, de
futurorum fide animosius speramus. Quod si natura rerum
permitteret, ut fundamentis aeternis quae sita altissime sunt,
aut structa invictis operibus fixa penitus sedent, se commo-
vere & agere possent, (quanquam in Poetarum fabulis in-
cedere montes, procurrere silvas, coire in muros saxa & la-
pides legimus) non nos, spirantia ejus & animata membra
tantum, hic consisteremus, ante Te; sed exedrae omnes & acroa-
teria huc ultero venirent, & de pulcherrimis maximisque be-
neficiis tuis loquerentur: quin hortuli nostri atque agelli,
& ipsi domestici lares, niduli nostri, levarent se funditus,
seque proriperent in tuum conspectum, acturi gratias,
quod ab hospitibus, a vectigalibus, a munere omni ac in tribu-
tione militari, immunes, indemnes, liberos, praestiteris.
Quod beneficium nisi tulissent a manu tua; jam dudum illi,
aut vasto squalore ac solitudine in senticeta faedas veligi-
nes; aut situ iuinae in antra, in stabula, in rudus deforme,
& nescio quos quis quiliarum sordidissimos aggeres abissent.
Quare quod seruntur, coluntur habitantur & fructum praes-
tant; non dominorum diligentiae, non coelo & solibus ma-

gis, quàm tibi debeat. Quamquam quid agellorum
ego, quid possessiuncularum nostrarum recenseo bona,
præteritis iis, quorum hæc gratia in eos collata? Nam
quid attineat, quæso, durare cubicula nobis ac mansiones
integras, constare tutelam & cultum fundis; si fructum o-
mnem excedat impensa & patrem familias strangulet sum-
tus, & nosmetipsos novissimè contabescentes miserâ ce-
dere bonis, & vertere solum, & aliam patriam, novasque
fortunas, everlis veteribus, indignis erroribus, laboribus
improbis, quærere, necessitas cogat? Quare servasti hoc
tuo munere, CLEMENTISSIME PRINCEPS,
non bona nostra nobis tantum; sed nosmetipsos bonis no-
stris: & nos servasti autem, ut Academiam tuam servares.
Quam non in tectis & ædificiis, non in palæstris atque
gymnasiis, sed viris æstimabas. Neque enim colu-
mnæ ac pilæ, aut tabulata affabre structa nec ornatissimi
quamvis cathedrarum suggestus edere vocem, & disci-
plinis præclaris formare rudium animos, nobilissima-
rumque artium doctrinis imbuere & expolire ingenia so-
lent; virorum id munus, neque quorumvis, est: sed qui
perdidicerunt jam olim, quæ docent; exactè, nec non in
metationibus illis exercent assiduè ætatem, & vacant
solis, aut eò cætera omnia referunt. Quos eam ob causam
habere & liberaliùs oportet: ne quasi contemti ne-
glectique remittant studium, & minus perficiant; aut aliis
applicent animum, unde emolumentum majoris fiducia
redit. Quo nullum aliud aut pestilentius affligit studia;
aut officinas eorum ac domicilia Academias citius evertit.
Utinam vero (postquam in hunc deventum est locum)
ea de subito mihi divino munere eloquentia daretur, quæ
non partem quidem illius laudis, sed omnes numeros
ejus impleret; simulque & suavitate alliceret, & subtilitate
suaderet, & gravitate, instar profundæ grandinis ruens;
per-

percelleret: ut omni orationis genere, omni facundiæ habitu, publicè tibi, SERENISSIME ELECTOR, agerem gratias, & hoc cœleste munus tuum, sic inculcarem seculo nostro, sic commendarem posteris, ut ejus memoria contra omnem obtrectatorum invidiam, ne atterant; profunditatem temporum, ne sorbeant; ruinam casuum, ne solvant ac deleant, invicta perduret. Interest enim, interest, eam in laudibus hominum, in fama rerum, in perpetuitate ætatum manere exemplo principibus, quid & honoris literis & indulgentiæ literatis debeant: ne his oppressis calcatisque, & illæ intereant, & secum unà humani generis trahant exitium. Cujus quidem maximibeneficii tui ELECTOR, cum diligentius replico ordinem, & formam ejus perscrutor, nescio equidem, quid prius in eo, quid magis admirer; bonitatem nē animi tui, in qua origo ejus & incunabula quasi posita sunt? an rationes consilii tui, unde adultum robur atque perfectio est? num voluntatis constantiam, ex qua invictum nobis perdurat? Quia & es, & eris semper, sicut fuisti, optimus; cepisti, ut dares, impetum: ne dares temerè, deliberaſti mature (Profusio enim, nō liberalitas, largitio est, cui ratio haud cōstet) Præstas indefinenter autem, quæ decrevisti semel præclare, ut approbes, gravitatem eandem ac pondus & moribus & rationibus tuis inesse: Teque, quā ab errandi proclivitate, quā pœnitendi necessitate excludi. Neq; enim quem pœnitentia ceperit temere, quā incōsultū & vanum, quod utrumq; à tuo ingenio longissimè ab est. Prospexerant quidem immunitati literarum jam olim superioribus seculis Imperatores Augustissimi: peculiari indulgentia etiam caverat nobis D. MAURITIUS, qui primus ingentem tuam sacrum imperii ensē intulit, Tibique, DOMINE, auspiciis felicissimis peravi patrisque & fratris ipsius transmisit manus; sed obsoleverant illa pleraque in animis

D

homi-

hominum, & velut situm traxerant, cum ipsa felicitas temporum usum illorum consumeret. Sic factum, ut quæ per pacem magna habita, exortis mox bellis, & cum deberent exeri, inania prope & inutilia reperirentur. Oppressissetq; nos pariter, & evertisset hanc toto terrarum orbe clarissimam Academiam publici fati atrocitas, ni intervenisset pietas tua, & quasi objecto suæ clementiæ clypeo infesti fulminis ictum in tempore declinasset. Quid animi enim, quid reliquum nobis manere fiducia poterat, quo fulciretur vitæ spes, quo nostra persona ac status inniterentur, si post intercepta stipendia foris; consumpta & erogata patrimonia domi & conjugum dotes, nil præter vilitatem, orbatis honore privilegii; & desperationem ac famem, bonorum naufragis, restaret? Sed sicut beneficium Solis lumen caligines noctium facile dissipat, simul redditur terris; ita evanuerunt curæ mæroresq; nostri illico, simul clementiæ tuæ lux fulgere nobis cepit; & reddito spiritu privilegiis veteribus ac senelcentibus solitudinem nostram solata est; & gratia novorum exhilaravit spem nostram ac confirmavit. Ita factum, ut licet haud pauci aliò, & extra patriam, ubi nec bella, nec calamitates ullæ bellorum urgerent, invitarentur luculentis conditionibus, plerique tamen omnes restiterint, nec deseruerint stationes: obfirmatique adversus fortunam meliorum spe, & tuæ clementiæ sumtâ fiduciâ, putarint latius, ostentati commodi fructu excidere, quam fortis ac generosi animi perdere laudem, si segniores scilicet in approbanda tibi fide viderentur sua; quàm indulgentia tua in exerendâ cumulandaque pietate nosceretur. Neque fefellit hoc nostrum augurium, **CLEMENTISSIME PRINCEPS;** quippe quem non minore constantiâ collata asserere muneram jamprehendimus, quàm quò facilitatis affectu contulisti ante. Nam venit usu hobilis, ut non sufficeret, dedisse

dedisse semel; sed iterum iterumque vindicare tentata, ut esset necesse. Reperti siquidem sunt, qui quererentur apud te, cum ante non semel, cum & nunc nuper etiam, felicitate immunitatis collatae in nos accumulari suas miseras, accrescente sibi onere, quod nobis ademptum. Praeclarum quidem in principis laudibus clementiae titulum; sed aequitati si nihil officeret. Aequum de caetero, non separari a remediorum collatione, quos mali fortuna conjungeret. Quos quidem, dum ferunt talia, dum persuadere conantur, nec odii cujusdam adversus literas, neque livoris in ordinem nostrum insinulaverim. Paratus potius ad labendi facilitatem, cui in universum mortales obnoxii sumus, communemque humanis ingenii affectum amice referre. Quam laeta & prospera bonarum rerum splendore perstringere ac hebetare mentis oculos; tam obumbrare miseriae sordibus suis & quasdam quasi offundere tenebras solent: ut utrobique male pateat verum, & hic & ibi magna errandi detur occasio. Jam quotocuique cum sua fortuna tam convenit bene, ut, quamvis minimè malus, non tamen oblique aliorum intueatur felicitatem, nec in solatii parte accipiat, etsi dispares ordine, fortunam tamen sibi aequari? Hinc boni illi viri, cum se respicerent maximè, & in vulneribus suis tantum haberent manum, advigilantes doloribus, qui urebant; quid deberetur aliis, tanquam obducta oculis nube, minus perspiciebant. Non nominabo opificia ipsa apud Te, SERENISSIME ELECTOR; sed quotquot eorum recensere fas est, quanti, quaeso, ipsis aut disciplina artificii in mercede & cultu; aut celebratio denique, in instrumento tuendo & perficiendo opere constat? Quae à primis propemodum institutionis annis, aut parantur patrimonio, aut aliquid lucrifaciunt statim: ut simul habeant interim, quo rudimenta ac tyrocinia sua tole-

rent; sed post deinde inveniatur, quo fundent familiam, & incrementa rebus sperent. Quam dispar eorum conditio, qui se dederunt literis, suamque ætatem in excolendis tradendisque studiis occupant? Quibus à prima pueritia usque; & prope infantia, in præceptores, in libros, in cultum ipsum ingenii, tum cætera vitæ degendæ honestè præsidia, faciendi sumtus perpetuo, tantiq; sæpius sunt, qui patrimoniorum fructus haud tantum omnes, sed ipsa quoque; & si quid præterea in mercedibus, præmiisque industriæ suæ quæsiuerint exhauriant atque consumant. Cum tot, & maximæ quidem, impensæ non alio ferme fructu constare ipsis soleant, quàm qui aut situs in sterili alicujus scientiæ laude; aut Reip. cesserit. Cui non modo dierum labores, sed noctium quoque ac lucubrationum nostrarum vigilias ultrò impendimus. Ne census atque fortunas tantum; sed vitam ipsam & valetudinem in emolumenta ejus conferamus. Rati, hanc demum vitam, hunc verum usum divitiarum, si publico profint. Quod non recogitant puto, qui nos vilissimis etiam opificiis æquare cupiunt; & id queruntur per bellum immunes oneribus, qui omnia nostra jam diu erogavimus ante, cum quæstum quidem ipsi facerent. Urgeant bella, incumbant arma, non cessant planè opificia tamen. Facilius enim negamus cultum animo, quàm sua præsidia corpori demimus. Et prima omnibus tuendæ vitæ; non excolendæ & informandæ, cura sedet. Ut opificiorum igitur usus perpetuus est; ita iisdem vix desunt mercedes, licet per bella parcius redeant. At jacent in pace etiam studia sæpius; sed tempestate bellorum vel cõculcantur: cū cessant & intercepta stipendia & commoda cætera debita studiis. Et ægrè est tamen, haberi discrimine aliquo, quibus & nihil ex sua industria; & quibus aliquid reddit? Equè omnibus quidem, coortis bellis, armorum præsidio opus est: cituendo
tamen

tamen, quid ad justitiam interest; si hic pecunias, ille aliud
quippiam conferat; modo quisque quod habet, & cujus
maximè sibi præsto est copia, conferat; Nempe & nos
intribuimus quod est in manu: & quid si studiis nostris,
promovemus magis arma, quàm cæteri loculis suis adju-
tant? Qui saltem gerendis bellis ministrant subsidia;
cum nos & bene gerendis sufficiamus, Nam ut ingenium
suum machinis, disciplina munitionibus, ordo & robur
aciei constet; tum ne positus cœli & habitus; ne situs lo-
corum atque ingenia (unde magnæ gerendarum rerum
occasiones nasci solent) decipiant: in summâ, ne Impe-
ratori consilium, consilio vis & ratio desit, nostra studia,
nostræ artes & disciplinæ inprimis promittunt. Quas
dum docemus & profitemur, juxta & paci consulimus, &
bello prospicimus: ac itaque semper, etiam cum immu-
nes cæteri sunt, maximum & fructuosissimum Reip. ve-
ctigal persolvimus. Sed quo me proripit æstus animi
SERENISSIME ELECTOR, ut hæc, & apud te,
& isto tempore, disputem; simulque adesse communi
causæ, & remederi eorum contendam errori, qui nos, &
studiorum nostrorum merita, dum dolor iudicio officit,
non suo pretio æstimant; Disceptata jamdudum hæc
apud animum tuum decisaque sunt: & repulisses protinus,
quoties hætenus inquietarunt clementiam tuam, qui, si
non invidebant collata in nos beneficia tua, dolebant
tamen sibi negata; ni boni principis, hoc est, tuum exi-
stimasses, fastidire nullius querelas; eorumque inprimis
admittere comiter, qui se afflictos statuerent. ne grava-
retur eorum mæror, qui levamentum expeterent. Licet ita-
que jam peroraverat causa nostra apud Te, te ipso Patro-
no; tamen ut ordini iudiciorum nihil decederet, nec de-
finires quicquam nisi legitimè, totum negotium tuo eo-
rumque arbitrio, quos sanctoribus tuis consiliis adhibes,

omnibusq

E

iterum

iterum iterumque commisisti. Nam & à nobis allegati fuerant, qui pro necessitatibus nostris facerent verba. Quos quidem (nam neque istud filere, ad tuam gloriam inter est) qua facilitate obvia, qua benignitate incredibili, quo novæ comitatis exemplo; denique, quibus uberrimis certissimisque gratiæ atque clementiæ principalis pignoribus, excepisti, fovisti, dimisisti? Parum erat, fecisse liberaliter copiam explicandi allegationis ordinem apud eos, quos in negotio destinaveras: parum erat, te cognovisse ipsum causam, & tam clementer, quam graviter pronunciasse pro nobis; admisisti præterea, quos miseramus, & ipsos, dedisti dextram, vadem sanctissimum pietatis tuæ; adhibuisti mensæ; provocasti ad communionem sermonis quam jucundissimè, cum nunc solatiis erigeres, nunc informares præceptis; aliquando & interfereres jocos, ut simul & hilaritas sua convivio, & sua constaret salubritas. Quid quod discessuros ultro com meatu instruxisti diplomate, quosdam & xeniis honorasti? O admirabile principis ingenium! Simul & gravitatis & comitatis omnem implesti laudem. Quid nunc Augustos deinceps, aut quid Trajanos admirer magnopere, quorum civilitatem præ cæteris ornatissimis laudibus veteres extulerunt scriptores; Illorum exempla legimus, tua videmus. Et ea quidem, quæ, si non superant illa, tamen exæquant. Bene habet, PATER PATRIÆ, bene habet, STATOR LITERARUM! Non potest abire ab se liberalitas tua: non pœnitendum quiddam admittere prudentia: & si mutari pateretur constantia, non esset profectò, quod in vocabulo suo audit. Quare intemerata tibi manet virtutum tuarum gloria; & nobis beneficia tua non imminuta. Adeò quidem, ut non contentus hæc decrevisse intra operta Consilii tui haud semel, in ipsis comitiis publicis, favente imprimis amplissimo

plissimo Equitum ordine, quasi obsignans confirmasti.
Nempe ostendere alium atque alium; & elargiri aliquid,
quod mox eadem facilitate eriperes, circulatorium ludum
& præstigiarum opus; non, quod deceret gravitatem prin-
cipis, existimabas. Quid magis, aut ad fastigii vestri
gloriam, SERENISSIME PRINCEPS, aut ad tu-
telam felicitatis publicæ facit, quàm optimas artes, & sa-
pientiæ studia florere quammaximè? Fortuna quidem ac
opes potentiam atque formidinem circumdat principi-
bus; magnos & admirabiles sola excellentia animi, & in
præclaris operibus spectata virtus efficit. Sed quicquid
prudenter, quicquid magnificè fortiterquè dictum, fa-
ctum, gestumque fuerit, vix ultra unam ætatem in aliorum
admirationem exemplumque durabit, nisi decora inge-
nia interveniant. Quorum sacer & magnus labor
quicquid attigerit, id eripit leto, perpetuoque cum poste-
ris transigens, aliã & immortalì vitã donat. Ac quam-
vis magna imperia parentur viribus; justitia tamen & bo-
nis artibus conservantur. Quas si deleri in animis ho-
minum, in usu rerum extinguì contingat, non alius sta-
tus humani generis expectandus, quàm mundi nondum
illustrati luce, nondum digesti in admirabilem istum ordi-
nem & pulchritudinem absolutissimam, ex qua & appel-
latur, fuit: cum discordantia rerum semina, non separata
jamque composita; sed temere mista atque confusa per
noctis immensæ vastam voraginem volutarentur ac vo-
litarent sine lege; & calida frigidis, siccis humentia, mol-
lia duris, gravia levibus pugnarent. Cujusmodi chaos
superioribus sæculis, cum diuturnitate bellorum & fero-
cissimarum gentium incursionibus, elegantia literarum ac
honor, scientiarum ac artium splendor, ipsa religio deni-
que, humani animi maximũ bonũ, non offuscaretur dun-
taxat inducto squalore; sed immergeretur propemodum

penitus infelicissimis tenebris, & quodam quasi noctis ob-
scenæ alveo conderetur, ut non ignorabas in vectū; ita, ne
simile fatum; aut seculum tuum, aut posteritatem opprime-
ret, cavendum & annitendum modis omnibus existima-
bas. Certus propositi igitur ita mandasti armis tuis tute-
lam patriæ, ut literarum securitatem non turbarent: nec
urbem tantum, sed Academiam vel maximè asserent.
Cujus tanto majorem habendam tibi statuebas curam; quo
tristior funestiorq; in omnes partes rei Christianæ; adde
& inexcusator apud posteros, futura ejus videbatur ruina,
si nulla hostili vi fuisset illata. Malles quidem nemini
arma tua oneri esse; sed si cedendum tamen fortunæ; la-
tius est, eximere paucos; idque, non magis ipsis, aut
gratiæ tuæ; quàm Reipubl. dare, cujus salus suprema lex
est. Maeste hoc animo, maeste hac gloriâ, ELECTOR
SERENISSIME, qua & majorum tuorum laudes su-
pergrederis, & tuas ipsius, quas quidem Academia de-
bet, excedis. Condiderit eam maximus suo seculo prin-
ceps, atque id solus meritus hæcenus, ut sapientia ei, qua
nihil cœlestius, novum conderet nomen: locupletave-
rint ornaverintque & conservarint ad posteros cæteri;
magnificum quidem illud, atque ad omnium seculorum
memoriam illustre erit; sed tuis his meritis impar tamen.
Enim verò in abundantia opum, & rebus tranquillis, exe-
rere liberalitatem, & facere sumtus; aut parta quæ habeas
tueri bene integraq; relinquere heredibus (quæ illorum
laus est) non arduum ita atque difficile; at verò in maxi-
mis turbis, in medio bellorum incendio, cum alia jam
prostrata, dejecta, calcata jacent; alia fato eidem proxi-
ma nutant; solitudo & clades & vastitas undicunque ince-
dit; non stantia quidem & integra; sed ruinosa atque la-
psantia sustinere, tueri, asserere (quam tibi vindicasti glo-
riam) id tam excellentis divinæquæ virtutis existimo, ut
neque

securos finire & metu vacuos licet, ne in affectus nostros
iidem recurrant & obruant fluctus, quos indulgentia tua
hactenus à nobis averterat. Ut viceris tuos hac parte
gloriæ, dictum est: ut temet ipsum, restat spe veniæ tuæ,
SERENISSIME PRINCEPS, ut dicam. Contulerat
munificentiæ Patris tui summam ingentem in convi-
torium publicum constituendo ærario, ex quo sine
difficultate tuendo illi & conservando sumtus perpetuò
suppeteret. Hanc cum superioribus annis æruscato-
rum nequissimæ artes, & illud triste in publicum mone-
tarium malum, quod se bellorum initiis miscuit, cir-
cumscripsisset haud tantum, sed pene totam intervertis-
set; & tua supplevit pietas, & ei suppeditans amplificavit
magnificè, cum dimidiū tantum superadderet, liberalitas.
Quid, quod Professoribus ipsis ad ordinaria stipendia no-
vas accessiones & commoda, fruenda in annos singulos,
ex frumentario canone decrevisti? Magna quidem hæc
sunt, & efficacia ad exprimendam indulgentissimi animi
tui munificentiam singularem. Sed difficilius multò ac
excellentius est, desperatis salutem reddere; quàm non-
dum miseris emolumenta largiri. Cùm illa conferres,
toris ac lacertis Academiæ suam servasti, auxisti robur;
hoc cum concederes, revocasti, & novos quasi abstrinxisti
nervos; qui tabidos solutosque continerent artus: ipsa
vitalia denique fessa, emarcida, deficientia vigore novo
ac spiritu animasti. Ut magna mox admiratio incesserit
stare cernentibus Academiæ, & sibi præter omnem spem
esse superstitem, quam conclamatam paullò ante, & prope
depositam existimaverant. Ac videbatur ei certè supre-
mum casum jam astruxisse fortuna; sed tua prævertit pie-
tas, & affuit Numen consiliis, quæ inspirarat. Durat igitur
Academia, non suis viribus, sed tuis beneficiis nixa.
Durabitque in posterum, si neque hæc demseris (ac de-
mes nunquam) & nova addideris, quibus reficias atque in-
stau-

stares, quæ hæctenus quidem suffulcisti. Quamvis enim huic pulcherrimæ moli ipsis initiis substructa fundamenta statim firmissima sint; eaq; munita & solidata deinceps robustius: tamen quid non resolvit & laxat & frangit denique atque debilitat, cum longa bellorum atque effrenis rabies, tum bellis omnibus acrior inclementia fati? Quæ simul nihil ad calamitates ultimas nobis fecerunt reliqui; simul & illa convelli in tantû quassariq; ; quia subruï partibus plurimis & emoveri cepta sunt, ut nisi reparetur labes, substructioni perpetuitas, quamvis ad motis his tibicibus ac fulcris, constare haud possit: & sic ruinae discrimen dilatum magis, quàm sublatum videatur. Sufficit tamen, **ELECTOR**, fundassete Academiæ cymbam interim contra tempestates furentes hac sacrâ anchorâ, & præcavisse naufragium: cum detonuerit procella, fluctusque confederint, non minor reficiendæ jactatæ navis tibi incumbet cura, quàm conservandæ fuerat ante. Ut integrâ perfectaque gloriâ depulsi periculi simul, & recuperati optimi statûs titulis auctus seculis omnibus audias, **MAGNUS STATOR LITERARUM: FELIX CONSERVATOR STUDIORUM: MUSARUM OMNIUM AC RELIGIONIS BENIGNUS PATRONUS, DEFENSOR INVICTUS: ALTER DENIQUE ACADEMIÆ HUIUS, SED MAJOR PRIORÈ, FUNDATOR PIUS, ET INSTAURATOR FELICISSIMUS.** Ut quæ bis hæctenus tentata bellis, ac primò quidem concussa dissipataque præcipiti turbine; post autem diuturna atque atroci tempestate vehementissime quassata convulsaque est, tuis deinceps auspiciis, freta pace, freta securitate perpetua, nunquam non gliscat lætissimis auctibus, & omne in ævum adedò floreat, triumphet atque æternet, communis Christiani magistra orbis, & inexhaustâ fæcunditate maximorum virorum in omni genere felicissima mater.

No 3475^a A

in fine orationis vota nuncupanda sunt; sed ingenua, sed verecunda, ac sobria; non affectata & improba, & specie quidem magna, re ipsa inania ac vana. Quale Romani Oratoris legimus, cum Imperatorem suum in omnia secula vivere precatur. Ludibrii, aut putidæ adulationis fuerit, non veri aut magni affectus, optare, quantumvis maximo homini, quod humana conditio non ferat. In quam ut longa vita cadat maxime; perpetua tamen haud cadit: quæ divinitatis solius prærogativa est. Cui fastigium proximum licet principes teneant; nondum participant tamen divinam naturam: & quamvis supra homines sint, homines tamen esse haud desinunt. Sed neque illud solenne acclamationum veterum, ELECTOR SERENISSIME, revocabo in usum, deposcens Numen, de nostris annis ut Tibi annos augeat. Quid enim aliud esset, quam exuperantissimam opulentiam Numinis in arctum cogere, & ad inopiæ propemodum redigere necessitatem: quasi largiri non possit, nisi alienum invaserit: & vitæ unius ut addat aliquid, detrahere de alterius, habeat necesse? Quod propius veriusque te novimus, summe rerum Sator, & gubernator operis tui ac sospitator, hoc religiosius sanctiusque; Te veneramur: non illudentes majestati tuæ, si postulemus iniqua, & quæ, ut posses, nolles tamen, ut aliena, concedere; aut male æstimates potentiam tuam, si quasi de tuo quod dones non habeas, monstremus alibi, quod possis donare. Vero ac simplici voto quæsumus Te atque oramus, ut diutissime serves, PRINCIPEM NOSTRUM, ut addas perennitatem domui ejus, incrementaque; tam felicia, quæ nulla fortunæ, nulla debilitet temporum vis; non alius ullus cernat ac adeat, quam heres suus legitimusque; successor: cum cælo interea ipse succedat haud ante, quam nos in plenæ ac solidæ pacis tranquillacem locaverit, Tuque consumtis felicitatis humanæ muneribus, nihil quod reddas ipsius meritis, habeas amplius, quam cælum ipsum.

D I X I.

ua,
spe-
Ro-
n o-
adu-
uan-
n fe-
men
fasti
trici-
fint,
d so-
NIS-
stris
uam
oge-
m.:
nius
esse?
tor,
fan-
po-
ena,
uasi
uod
que
M,
n fe-
non
uc-
ros
on-
ldas
m

Vb17

entes haud tantum, sed corrigat etiam; nunquam non
mandatorum exigat fidem. Quod nec soli di-
gnosceret ingen-
get, explorabit
lit, rationes su-
tempore anni
licet nec studi-
quomodo; ut q-
male plerumq-
diunt magis, qu-
villa quaedam
bet princeps: c-
actores, operas
industria ne qui-
qui status provin-
ac sensus sint
gimen, mirum c-
re principem sapi-
familias expedit
fiat aut omittatu-
& depræhendet
iis det præsentia
tempestivum rer-
rusticæ conditor
ferilius Domin-
bit locum: statu
profectum max-
id non pensi hab-
rebus, & pro par-
tos. Nam in Aug-
mo principe, id
inter cæteras laud-
simulandum sibi

ferat aut ne-
ue faciendum
rticulas omni-
meat. Nam
tamen nescio
um videat, &
ulos suos au-
publica, quam
ilia ipse exhi-
s, magistros,
n fides atque
tius constet,
bitus civium
ta ac belli re-
le erit invise-
, quam patri-
onsepta, quid
ere. Ita enim
t soliditatem
ognosceret, ut
od disciplina
ihil in agro
oque habe-
ovinciarum
itum. Nec
præfuerunt
tunt admo-
sapiantissi-
deo sunt, ut
c curam dis-
et Hadriani
Impe-

